

ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Determinants of Non-Performing Loans of Thai Commercial Bank Listed in the Stock Exchange of Thailand

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น¹ กิตติศักดิ์ เคลือบหิรัญญ์²

¹คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี

¹supachet.c@bu.ac.th

²ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สำนักงานสาขาเทพารักษ์ ถ.เทพารักษ์ อ.เมือง จ.สมุทรปราการ

²tumiya999@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 11 ธนาคาร ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2558 รวมระยะเวลา 10 ปี โดยอาศัยการวิเคราะห์การถดถอยแบบ Fixed และ Random Effects ซึ่งปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในงานวิจัยนี้วัดโดยอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่รวม จากการศึกษพบว่า ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ที่ทำการศึกษามีค่าเท่ากับ 6.65 พันล้านบาท และค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่รวมมีค่าเท่ากับร้อยละ 1.05 อีกทั้งยังพบว่า ส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวมและขนาดของธนาคารมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ในขณะที่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีอิทธิพลในเชิงลบต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

คำสำคัญ: หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้, ธนาคารพาณิชย์, คุณภาพสินเชื่อ, ประเทศไทย

ABSTRACT

This study aims to examine the determinants of non-performing loans of 11 Thai commercial banks listed in the Stock Exchange of Thailand during 2006 – 2015, totally 10 years, by employing fixed and random effects regression analyses. In addition, non-performing loans in this study are measured by the ratio of non-performing loans to total loans. The findings reveal that the average non-performing loans of 11 commercial banks equaled 6.65 billion baht while the mean value of the ratio of total non-performing loans on total loans was 1.05 percent. Additionally, it was found that non-performing loans of commercial banks in Thailand was positively affected by the ratio of owner's equity to total assets and size of commercial banks but negatively affected by the return on assets.

Keywords: Non-performing loans, Commercial Banks, Loans Quality, Thailand.

1) บทนำ

ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Bank) เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการระดมเงินออมจากภาคประชาชน และนำไปปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้ที่ต้องการเงิน ทั้งภาคธุรกิจ ภาครัฐ และภาคครัวเรือน ทำให้เกิดการหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจ ช่วยให้เกิดการบริโภคและการลงทุน นำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป ทั้งนี้ จากสถิติของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่าสิ้นสุดปี พ.ศ. 2559 ระบบธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยมีเงินฝากรวมกันมากกว่า 11.69 ล้านล้านบาท และมีสินเชื่อรวมมากกว่า 12.73 ล้านล้านบาท [1] ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากหากธนาคารพาณิชย์มีปัญหาในการดำเนินงานและต้องประสบกับภาวะล้มละลาย ผู้ฝากเงินก็จะสูญเสียเงินฝากที่ฝากไว้กับธนาคาร ในขณะที่ผู้ที่ต้องการสินเชื่อก็จะขาดเงินทุนในการดำเนินธุรกิจหรือเงินทุนเพื่อบริโภค ส่งผลร้ายต่ออุปสงค์มวลรวมและนำไปสู่วิกฤติเศรษฐกิจในที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่าปัจจัยที่กำหนดความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์มีหลายประการ เช่น ความเหมาะสมของเงินทุน คุณภาพของสินทรัพย์ สภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร [2] โดยหนึ่งปัจจัยที่สำคัญที่สุด ได้แก่ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans: NPLs) ซึ่งหมายถึง ยอดคงค้างของเงินให้สินเชื่อต่อคุณภาพ ได้แก่ เงินให้สินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญ และสูญ ตามเกณฑ์การจัดชั้นของธนาคารแห่งประเทศไทย ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 5/2559 เรื่องหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน [3] ทั้งนี้ หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพสินเชื่อซึ่งเป็นสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ โดยหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ถือเป็นหนึ่งในสาเหตุสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางการเงินครั้งใหญ่ในปี พ.ศ.2540 [4]

หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินดังกล่าว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและเข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ออกกฎ ระเบียบต่างๆ เพื่อควบคุมให้ธนาคารพาณิชย์มีการปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพ มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเพื่อควบคุมให้ธนาคารพาณิชย์ในขณะเดียวกัน ธนาคารพาณิชย์เองก็ให้ความสำคัญกับการปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ขึ้นมาอีก ส่งผลทำให้สัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยลดลงจากร้อยละ 48.47 ของสินเชื่อรวมในปี พ.ศ. 2514 เหลือเพียงร้อยละ 2.25 ในปี พ.ศ. 2558 [5]

อย่างไรก็ตาม แม้ปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มีการออกกฎ ระเบียบเพื่อกำกับดูแลหลายประการ แต่ก็ไม่สามารถที่จะรับประกันได้ว่าต่อไปในอนาคตข้างหน้าจะไม่เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ขึ้นอีก ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับสถานการณ์ของปัญหาและปัจจัยที่กำหนดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ยังคงมีความสำคัญ ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานการณ์ของปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2549-2558 โดยครอบคลุมเฉพาะธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Full Service Bank) ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 11 ธนาคารซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยเท่านั้น โดยไม่รวมสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutions: SFIs) ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการหาแนวทางเพื่อควบคุมหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2) การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยจำนวนมากที่ให้ความสนใจศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยได้พบว่าปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในสถาบันการเงินมีทั้งปัจจัยในระดับมหภาค และปัจจัยระดับสถาบันการเงิน ในระดับ มหภาค ปัจจัยสำคัญที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ การเติบโตของ GDP ซึ่งมีผลกระทบในเชิงลบต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เนื่องจากการเติบโตของ GDP สะท้อนให้เห็นว่ามาตรฐานการครองชีพของคนในประเทศสูงขึ้น ความสามารถในการชำระหนี้ย่อมสูงขึ้น ทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่ำลง [6, 7, 8, 9, 10] ในขณะที่อัตราการว่างงานมีผลกระทบในเชิงบวก [6, 7, 8] เนื่องจากการว่างงานที่สูงขึ้นย่อมทำให้ลูกหนี้มีความสามารถชำระหนี้ต่ำลงนำไปสู่ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงขึ้นนั่นเอง

สำหรับอัตราเงินเฟ้อ ข้อค้นพบจากงานวิจัยในอดีตยังมีความขัดแย้ง นั่นคือ [8] พบว่ามีอิทธิพลในเชิงบวกต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ในขณะที่ [10] พบว่ามีอิทธิพลในเชิงลบสำหรับปัจจัยเศรษฐกิจมหภาคอื่นๆ ที่พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ สัดส่วนหนี้ต่างประเทศ และ อัตราแลกเปลี่ยน [9] และอัตราดอกเบี้ยแท้จริง [6] ในขณะที่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ใน

เชิงลบกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ การส่งออก เงินชดเชยแรงงาน รายจ่ายเพื่อการบริโภคของภาคครัวเรือน และรายจ่ายของรัฐบาล [7]

นอกจากนี้ ยังพบว่า มีปัจจัยในระดับสถาบันการเงินอีกหลายปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบธนาคารพาณิชย์ ปัจจัยแรก คือปริมาณสินเชื่อต่อสินทรัพย์รวม [11] สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อธนาคารพาณิชย์มีการให้สินเชื่อมากขึ้น ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็มักสูงขึ้นตามไปด้วยนั่นเอง อีกปัจจัยหนึ่งได้แก่อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งเป็นตัววัดความสามารถในการทำกำไร โดยปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลในเชิงลบต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ [6, 11] อย่างไรก็ตาม พบว่า ผลกระทบของการเติบโตของปริมาณสินเชื่อที่มีปริมาณสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ยังไม่ชัดเจนเนื่องจาก [11] พบว่ามีผลกระทบในเชิงลบ แต่ [12] กลับพบว่ามีผลกระทบในเชิงบวก สำหรับปัจจัยในระดับสถาบันอื่นๆ ที่มีผลกระทบในเชิงบวกต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ สัดส่วนค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อสินเชื่อรวม [6] รายจ่ายดำเนินงานต่อรายได้รวม [11] ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลกระทบในเชิงลบ ได้แก่ รายได้จากดอกเบี้ย [12]

ในกรณีของประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยในอดีตเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยล้วนเน้นที่ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจมหภาคทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น ชัชวาลย์ ไชยธรรมาภรณ์ (2554) [13] ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในภาพรวม ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2553 และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ได้แก่ สัดส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อธุรกิจต่อปริมาณสินเชื่อรวม สัดส่วนปริมาณเงินให้สินเชื่อธุรกิจบริการต่อปริมาณสินเชื่อรวม โดยมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ในขณะที่ วิมลทิพย์ ทองรุ่งเกียรติ (2554) [14] ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบธนาคารพาณิชย์ไทยระหว่างปี พ.ศ. 2541-2554 และได้พบว่า GDP แท้จริง อัตราดอกเบี้ย MLR และอัตราการว่างงาน มีผลกระทบในเชิงบวกต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยน และอัตราเงินเฟ้อมีผลกระทบในเชิงลบ

จากการทบทวนวรรณกรรม ทำให้พบว่ายังมีช่องว่างการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย กล่าวคือ งานวิจัยในอดีตเน้นศึกษาผลกระทบของปัจจัยเชิงเศรษฐกิจมหภาคที่มีต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่ยังไม่ชัดเจนว่างานวิจัยที่ทำการศึกษาดังกล่าวของปัจจัยในระดับสถาบันการเงินที่มีต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ส่งผลทำให้ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของธนาคารพาณิชย์ ที่เป็นสาเหตุของการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ผลกระทบของปัจจัยระดับสถาบันการเงินเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อเติมเต็มช่องว่างการวิจัยดังกล่าว

3) ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้ครอบคลุมธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 11 แห่ง ระหว่างปี พ.ศ.2549-2558 ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์เต็มรูปแบบ (Full Service Bank) ในประเทศ

ไทยที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ไม่รวมธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย (Retail Bank) ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารต่างประเทศ (Subsidiary) และธนาคารที่เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจ (Specialized Financial Institutes) ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์ที่ทำการศึกษา ได้แก่ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารเกียรตินาคิน ธนาคารกรุงไทย บริษัท แอล เอช ไฟแนนซ์เซียลกรุ๊ป ธนาคารไทยพาณิชย์ บริษัท ทูนอนชชาติ บริษัท ทิสโก้ไฟแนนเซียลกรุ๊ป และธนาคารทหารไทย

งานวิจัยนี้อาศัยข้อมูลทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ทั้ง 11 แห่งในรูปแบบของข้อมูลอนุกรมเวลารายปี ระหว่างปี พ.ศ. 2549 ถึง พ.ศ.2558 รวมระยะเวลา 10 ปี ซึ่งได้มาจากงบการเงินและแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ของแต่ละธนาคารซึ่งได้สืบค้นมาจากฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ จากรายงานประจำปีของแต่ละธนาคาร ทั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ ได้แก่ (1) หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (2) เงินให้สินเชื่อ (3) เงินรับฝาก (4) สินทรัพย์รวม (5) ส่วนของผู้ถือหุ้น (6) กำไรสุทธิ (7) ดอกเบี้ยรับ (8) ดอกเบี้ยจ่าย (9) รายได้ค่าธรรมเนียมและบริการ (10) รายจ่ายค่าธรรมเนียมและบริการ และ (11) ค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน

4) กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยเรื่องนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์สถานการณ์ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย และ (2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) ของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยงานวิจัยเรื่องนี้จะทำการวัดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของอัตราส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม (NPL to Total Loans Ratio) ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

$$NPL\ to\ Total\ Loans\ Ratio(\%) = \frac{Non-Performing\ Loans}{Total\ Loans} \times 100$$

ทั้งนี้ เมื่อคำนวณอัตราส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวมได้แล้วจะทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่อนำเสนอสถานการณ์สินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยต่อไป

เมื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เป็นที่เรียบร้อยแล้วจะเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยโดยอาศัยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีแบบจำลองเบื้องต้น ดังนี้

$$NPL = \beta_0 + \beta_1 CAP + \beta_2 GRO + \beta_3 ROE + \beta_4 ROA + \beta_5 LIQ + \beta_6 INE + \beta_7 DIV + \beta_8 SIZ + \mu_i \quad (1)$$

กำหนดให้

NPL = ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ วัดโดย อัตราส่วนสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อรวม (ร้อยละ)

CAP = ความเหมาะสมของเงินทุน วัดโดย ส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม (ร้อยละ)

GRO = การเติบโตของสินเชื่อ วัดโดย อัตราการเจริญเติบโตของสินเชื่อ (ร้อยละต่อปี)

ROE = ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น วัดโดย อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ร้อยละ)

ROA = ความสามารถในการทำกำไร วัดโดย อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ร้อยละ)

LIQ = สภาพคล่อง วัดโดย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (เท่า)

INE = ประสิทธิภาพการดำเนินงาน วัดโดย อัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อรายได้รวม (ร้อยละ)

DIV = การกระจายความเสี่ยง วัดโดย อัตราส่วนรายได้ค่าธรรมเนียมและบริการต่อรายได้รวม (ร้อยละ)

SIZ = ขนาดของธนาคาร วัดโดย สินทรัพย์รวมในรูปของ Natural Logarithm

5) แบบจำลองเศรษฐมิติสำหรับการวิเคราะห์ Panel Data

เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยเรื่องนี้เป็นข้อมูลแบบ Panel Data ซึ่งประกอบด้วยธนาคารพาณิชย์จำนวน 11 แห่ง ในระยะเวลา 10 ปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2558) ทำให้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุโดยวิธี Pooled Ordinary Least Square (Pooled OLS) ไม่เหมาะสมต่อการวิเคราะห์ เนื่องจากการละเลยผลกระทบของปัจจัยที่ไม่สามารถสังเกตได้ (Unobserved Effect) นั่นคือ ลักษณะเฉพาะตัวของธนาคารแต่ละแห่ง ทำให้ตัวประมาณค่า (Estimator) ของ Pooled OLS เกิดปัญหา Biased และ Inconsistent (Wooldridge, 2013) ดังนั้น งานวิจัยเรื่องนี้จึงทำการแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการวิเคราะห์การถดถอยด้วยวิธี Fixed Effects Regression และ Random Effects Regression แทน และจะอาศัยการทดสอบ Hausman Test เพื่อช่วยในการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้แบบจำลองแบบใดในการวิเคราะห์ต่อไป

5.1) แบบจำลอง Fixed Effects Regression

ในแบบจำลอง Fixed Effects Regression จะกำหนดให้มีตัวแปร a_i เป็นตัวแปรค่าคงที่ที่แสดงปัจจัยที่ไม่สามารถสังเกตได้แต่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม (Unobserved Effects) ซึ่งในที่นี้ก็คือ คุณลักษณะเฉพาะของแต่ละธนาคารนั่นเอง ทั้งนี้ แบบจำลองมีลักษณะดังต่อไปนี้

$$NPL = \beta_0 + \beta_1 CAP + \beta_2 GRO + \beta_3 ROE + \beta_4 ROA + \beta_5 LIQ + \beta_6 INE + \beta_7 DIV + \beta_8 SIZ + a_i + \mu_{it} \quad (2)$$

เมื่อปรับให้เป็นสมการค่าเฉลี่ย จะได้ว่า

$$\overline{NPL} = \beta_0 + \beta_1 \overline{CAP} + \beta_2 \overline{GRO} + \beta_3 \overline{ROE} + \beta_4 \overline{ROA} + \beta_5 \overline{LIQ} + \beta_6 \overline{INE} + \beta_7 \overline{DIV} + \beta_8 \overline{SIZ} + a_i + \bar{\mu}_{it} \quad (3)$$

เพื่อจัดตัวแปร a_i ออกจากแบบจำลอง นำแบบจำลอง (2) - (3)

$$(NPL - \overline{NPL}) = \beta_0 + \beta_1 (CAP - \overline{CAP}) + \beta_2 (GRO - \overline{GRO}) + \beta_3 (ROE - \overline{ROE}) + \beta_4 (ROA - \overline{ROA})$$

$$+ \beta_5(LIQ - \overline{LIQ}) + \beta_6(INE - \overline{INE}) \\ + \beta_7(DIV - \overline{DIV}) + \beta_8(SIZ - \overline{SIZ}) + (\mu_{it} - \overline{\mu_{it}}) \quad (4)$$

อย่างไรก็ตาม ตัวประมาณค่า (Estimator) ที่ได้จากการวิเคราะห์ Fixed Effects Regression จะมีความไม่สอดคล้องกัน Inconsistent หากตัวแปร a_i มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ในแบบจำลอง แต่หากค่าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระใดๆ ในทุกช่วงเวลา การวิเคราะห์ด้วยวิธี Random Effects Regression จะเหมาะสมมากกว่า

5.2) แบบจำลอง Random Effects Regression

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น หากตัวแปร a_i ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระใดๆ ในทุกช่วงเวลา แบบจำลอง Random Effects Regression จะมีความเหมาะสมมากกว่าในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ ในกรณีนี้ธนาคารแต่ละแห่งจะถือเป็น Random Effects นั่นคือ

$$\text{Cov}(x_{it}, a_i) = 0, t = 1, 2, \dots, 10 \text{ และ } i = 1, 2, \dots, 11$$

กำหนดให้ x คือ ตัวแปรอิสระแต่ละตัว ในกรณีนี้ ตัวแปร a_i จะถือเป็นส่วนหนึ่งของค่า Residual Term เรียกว่า Composite Error Term นั่นคือ v_{it} โดย $v_{it} = a_i + \mu_i$ ทำให้แบบจำลอง Random Effects Regression มีลักษณะดังนี้

$$\text{NPL} = \beta_0 + \beta_1 \text{CAP} + \beta_2 \text{GRO} + \beta_3 \text{ROE} + \beta_4 \text{ROA} + \beta_5 \text{LIQ} \\ + \beta_6 \text{INE} + \beta_7 \text{DIV} + \beta_8 \text{SIZ} + v_{it} \quad (2)$$

และเนื่องจาก a_i เป็นส่วนหนึ่งของ Composite Error Term ในแต่ละช่วงเวลา ทำให้ค่าของ v_{it} มี Serial Correlation นั่นคือ

$$\text{Corr}(v_{it}, v_{is}) = \frac{\sigma_a^2}{\sigma_a^2 + \sigma_\mu^2}, t \neq s$$

กำหนดให้ σ_a^2 คือค่าความแปรปรวนของ a_i และ σ_μ^2 คือค่าความแปรปรวนของ μ_i

5.3) การทดสอบ Hausman Test

งานวิจัยนี้จะอาศัยการทดสอบ Hausman Test ในการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้แบบจำลอง Fixed Effects หรือ Random Effects Regression ทั้งนี้ การทดสอบ Hausman Test คือการทดสอบว่าตัวแปรผลกระทบที่ไม่สามารถสังเกตได้ (Unobserved Effect) มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ในแบบจำลองหรือไม่ (Wooldridge, 2013) หากมีสหสัมพันธ์แบบจำลอง Fixed Effects (FE) จะมีความเหมาะสมมากกว่าเนื่องจาก Random Effects จะมีลักษณะ Biased และ Inconsistent ในทางตรงกันข้าม หากตัวแปรดังกล่าวไม่มีสหสัมพันธ์ต่อกัน แบบจำลอง Random Effects (RE) จะมีความเหมาะสมมากกว่า ทั้งนี้ สมมติฐานหลักและรองในการทดสอบ Hausman Test ได้แก่ H_0 : Unobserved Effects และตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กัน (RE) H_1 : Unobserved Effects และตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กัน (FE)

6) ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) สถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย และ (2) ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย รายละเอียดมีดังนี้

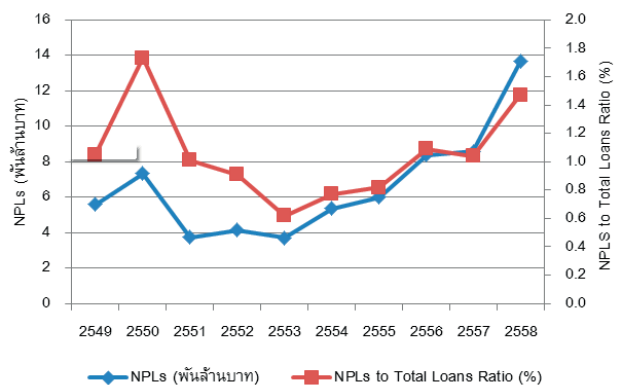
6.1) สถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

สถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2549-2558 แสดงดังตารางที่ 1 โดยได้พบว่าปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีแนวโน้มลดลงในระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553 โดยได้ลดลงจาก 5.6 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2549 เหลือ 3.71 พันล้านบาท ในปี พ.ศ.2553 อย่างไรก็ตาม หลังจากนั้นเป็นต้นมา ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยได้เพิ่มเป็น 5.99 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2555 ก่อนจะเพิ่มขึ้นเป็น 8.58 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2557 และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 13.65 พันล้านบาท ในปี พ.ศ. 2558 เมื่อพิจารณาอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อบริการ พบว่ามีค่าค่อนข้างต่ำในช่วงปีที่ทำการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ พบว่าอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อบริการมีค่าสูงสุดเท่ากับร้อยละ 1.73 ในปี พ.ศ.2550 จากนั้นมีค่าอยู่ระหว่างร้อยละ 0.62-1.09 ในช่วงปี พ.ศ.2551-2557 ก่อนที่จะเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 1.47 ในปี พ.ศ.2558 ทั้งนี้ รูปที่ 1 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อบริการของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ตารางที่ 1 : สถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

ปี	NPLs	NPLs/Total Loans	ปี	NPL	NPLs/Total Loans
2549	5.60	1.05	2554	5.36	0.77
2550	7.34	1.73	2555	5.99	0.82
2551	3.73	1.01	2556	8.38	1.09
2552	4.14	0.91	2557	8.58	1.04
2553	3.71	0.62	2558	13.65	1.47

หมายเหตุ: NPLs คือ ค่าเฉลี่ยของปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (ล้านบาท) และ NPLs/Total Loans คือ อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อบริการ (ร้อยละ)

รูปที่ 1: สถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

6.2) ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

หัวข้อนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยตารางที่ 2 จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ทำกรวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบปัญหา Multicollinearity ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าแม้จะมีตัวแปรอิสระหลายคู่ที่มีความสัมพันธ์กันในเชิงเส้นตรงอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบว่ามีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง นั่นคือ ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่า 0.7 หรือต่ำกว่า -0.7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าไม่มีปัญหา Multicollinearity เกิดขึ้นในการวิเคราะห์การถดถอยแต่อย่างใด

ตารางที่ 2 : ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ

Variable	CAP	GRO	ROE	ROA	LIQ	INE	DIV	SIZ
CAP	1.000							
GRO	0.071	1.000						
ROE	0.355*	0.102	1.000					
ROA	0.524*	0.177	0.512*	1.000				
LIQ	-0.481*	-0.204*	-0.353*	-0.379*	1.000			
INE	-0.191	0.034	-0.111	-0.442*	0.144	1.000		
DIV	-0.054	-0.152	0.159	0.164	0.032	-0.142	1.000	
SIZ	-0.180	-0.150	0.131	0.130	0.424*	-0.016	0.525	1.000

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ กำหนดให้ CAP = ความเหมาะสมของเงินทุน GRO = การเติบโตของสินเชื่อ ROE = ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น ROA = ความสามารถในการทำกำไร LIQ = สภาพคล่อง INE = ประสิทธิภาพการดำเนินงาน DIV = การกระจายความเสี่ยง และ SIZ = ขนาดของธนาคาร

ตารางที่ 3 : ผลการวิเคราะห์การถดถอยด้วยวิธี Fixed และ Random Effects Regression

Variable	Fixed Effects Model			Random Effects Model		
	Coefficient	Std. Error	P-Value	Coefficient	Std. Error	P-Value
CAP	0.0903***	0.0321	0.0060	0.0485**	0.0237	0.0410
GRO	-0.0023	0.0019	0.2260	-0.0041**	0.0019	0.0350
ROE	-0.0003	0.0006	0.6100	-0.0009	0.0006	0.1430
ROA	-0.6944***	0.0728	0.0000	-0.6089***	0.0702	0.0000
LIQ	0.0031	0.0033	0.3480	-0.0061**	0.0030	0.0420
INE	0.0009	0.0032	0.7850	0.0022	0.0028	0.4290
DIV	0.0001	0.0107	0.9960	0.0145*	0.0084	0.0840
SIZ	0.3542**	0.1560	0.0260	0.0204	0.0768	0.7910
Constant	-6.6113	3.0860	0.0350	0.9458	1.3843	0.4940
Observation	105			105		
R-Square	0.6932			0.6417		

หมายเหตุ: (1) ***, **, * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ (2) ตัวแปรตามคือ อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อบริษัท (3) Hausman Test Statistic มีค่าเท่ากับ 29.22 และ P-Value มีค่าเท่ากับ 0.0003

ผลการวิเคราะห์การถดถอยด้วยวิธี Fixed และ Random Effects Regression แสดงดังตารางที่ 3 ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์พบว่าค่าสถิติ Hausman Test Statistics เท่ากับ 29.22 โดยมีค่า P-Value เท่ากับ 0.0003 แสดงให้เห็นว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าตัวแปรผลกระทบที่ไม่สามารถสังเกตได้มีสหสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ ในแบบจำลอง ซึ่งส่งผลทำให้ Random Effects มีลักษณะ Biased และ Inconsistent ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงได้เลือกใช้แบบจำลอง Fixed Effects ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยแบบจำลอง Fixed Effects สามารถอธิบายความแปรผันในตัวแปรตามได้ร้อยละ 69.32 เห็นได้จากค่า R-Square ซึ่งเท่ากับ 0.6932 นั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3 ซึ่งให้เห็นว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2549-2558 ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีจำนวน 3 ตัว ได้แก่ ความเหมาะสมของเงินทุน (CAP) และขนาด (SIZ) ของธนาคาร ซึ่งมีผลกระทบในเชิงบวกต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และความสามารถในการทำกำไร (ROA) ซึ่งมีผลกระทบในเชิงลบ นั่นคือค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรความเหมาะสมของเงินทุน ซึ่งวัดโดยส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวมมีค่าเท่ากับ 0.0903 แสดงให้เห็นว่า หากส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่อบริษัทรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.0903 ในทางตรงกันข้ามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรความสามารถในการทำกำไรซึ่ง

วัดโดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีค่าเท่ากับ -0.6944 แสดงให้เห็นว่า หากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่รวมลดลง โดยเฉลี่ย ร้อยละ 0.6944 นั่นเอง นอกจากนี้ ยังพบว่าธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มที่จะมีปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากขึ้นเมื่อธนาคารมีขนาดใหญ่ขึ้นอีกด้วย

7) อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาได้พบว่า ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2549-2558 อยู่ในระดับที่ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงปี พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ทางการเงินอย่างรุนแรง เนื่องจากหลังวิกฤตดังกล่าวเป็นต้นมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและเข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์และได้ออกกฎระเบียบต่างๆ ออกมาเพื่อที่จะควบคุมให้ธนาคารพาณิชย์ปล่อยสินเชื่อที่มีคุณภาพ มีการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงินเพื่อที่จะควบคุมธนาคารพาณิชย์ ในขณะที่เดียวกันธนาคารพาณิชย์เองก็ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากขึ้น จึงทำให้ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยได้ลดลงมาเรื่อยๆ อย่างเห็นได้ชัด ยิ่งไปกว่านั้น ในปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการประกาศออกกฎ ข้อบังคับกับสถาบันการเงินในเรื่องการดำรงเงินกองทุนและการบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องตามเกณฑ์ข้อตกลง Basel (Basel Capital Accord) เพื่อช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้กับธนาคารพาณิชย์และทำให้ระบบสถาบันการเงินมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น ข้อค้นพบจากงานวิจัยเรื่องนี้จึงช่วยสะท้อนสถานการณ์ในเชิงบวกของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ งานวิจัยนี้ค้นพบว่าความสามารถในการทำกำไรซึ่งวัดโดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีผลกระทบในเชิงลบต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ [6, 11] สะท้อนว่าเมื่อธนาคารมีผลกำไรมากขึ้นจะทำให้มีปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดลง ทั้งนี้ สาเหตุมาจากเมื่อธนาคารมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมากขึ้น ย่อมสะท้อนว่าธนาคารสามารถจัดเก็บรายได้จากสินเชื่อซึ่งเป็นสินทรัพย์ส่วนใหญ่ของธนาคารได้มากขึ้น ทำให้อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดลงนั่นเอง นอกจากนี้ ยังพบความสัมพันธ์ในเชิงบวก ระหว่างความเหมาะสมของเงินทุนและหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ กล่าวคือ เมื่อธนาคารมีสัดส่วนของเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นมากขึ้นจะมีโอกาสเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงขึ้น สาเหตุน่าจะมาจากการที่ส่วนของผู้ถือหุ้นมากขึ้น จะทำให้ธนาคารพาณิชย์มีเงินทุนมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารธนาคารมีความมั่นใจในสภาพของเงินทุนของธนาคารมากขึ้น ส่งผลทำให้ผู้บริหารกล้าที่จะปล่อยสินเชื่อมากยิ่งขึ้น ทำให้มีโอกาสเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงขึ้นนั่นเอง

นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังพบว่าธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มที่จะมีปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มากขึ้นเมื่อธนาคารมีขนาดใหญ่ขึ้น สาเหตุน่าจะมาจากเมื่อธนาคารมีขนาดใหญ่ขึ้น นั่นคือ มีสินทรัพย์รวม

มากขึ้น ย่อมมีการปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ส่งผลทำให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงขึ้นนั่นเอง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของสินเชื่อกับปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งต่างจากกรณีของประเทศมาเลเซีย [12] และศรีลังกา [11]

8) บทสรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ทำการศึกษาศาสนาการหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยจำนวน 11 แห่ง ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2558 ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า ปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้โดยเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ที่ทำการศึกษามีค่าเท่ากับ 6.65 พันล้านบาท และค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อสินเชื่รวมมีค่าเท่ากับร้อยละ 1.05 ซึ่งถือเป็นระดับที่ต่ำมาก สะท้อนให้เห็นความมั่นคงของระบบธนาคารพาณิชย์ของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม แม้งานวิจัยนี้จะชี้ว่าปัจจุบันระบบธนาคารพาณิชย์ไทยไม่มีปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ แต่ก็ไม่มีหลักประกันใดๆ ที่จะรับรองได้ว่าปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จะไม่เกิดขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้น การศึกษาและติดตามสถานการณ์หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยยังมีความจำเป็นอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีสามารถดำเนินนโยบายเพื่อกำกับดูแลและควบคุมหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบธนาคารพาณิชย์ได้อย่างเหมาะสมตลอดเวลา

ในส่วนของปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ งานวิจัยนี้พบว่าผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักลงทุน ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้ปัจจัยส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัวบ่งชี้เบื้องต้นของการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ได้ โดยหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้น และอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมลดลงนั่นเอง

แม้งานวิจัยนี้จะให้ผลลัพธ์เกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารพาณิชย์ได้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังมีข้อจำกัดของงานวิจัยอยู่บางประการซึ่งผู้ข้อมูลพึงระลึกถึง นั่นคืองานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะช่วงเวลาปี พ.ศ. 2549-2558 เท่านั้น ซึ่งผลลัพธ์ย่อมเปลี่ยนแปลงไปหากมีการศึกษาเพิ่มเติมในช่วงเวลาอื่นๆ นอกจากนี้ ปัจจัยที่กำหนดปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่ทำการศึกษาในงานวิจัยเรื่องนี้ล้วนเป็นตัวแปรในระดับสถาบันการเงินทั้งสิ้น โดยไม่มีตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคแต่อย่างใด ซึ่งการรวมเอาตัวแปรเศรษฐกิจ มหภาคไว้ในกรณีวิเคราะห์อาจช่วยให้ผลการวิจัยดีขึ้นได้ ซึ่งถือเป็นข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] "เงินให้สินเชื่อ เงินฝาก และอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์," ธนาคารแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=155&language=th>. [เข้าถึงเมื่อ: 6-พ.ค.-2560]
- [2] A. Gersl and J. Hermanek, "Financial Stability Indicators: Advantages and Disadvantages of their Use in the Assessment of Financial System Stability," in *Occasional Publications - Chapters in Edited Volumes*, Czech National Bank, Research Department, 2007, pp. 69–79.

- [3] “ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 5/2559 เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสดสำรองของสถาบันการเงิน,” ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.bot.or.th/Thai/FIPCS/Documents/FPG/2559/ThaiPDF/25590128.pdf>. [เข้าถึงเมื่อ: 3-ธ.ค.-2559].
- [4] C. Sussangkarn and P. Vichyanond, “Ten Years After the Financial Crisis in Thailand: What Has Been Learned or Not Learned?,” *Asian Economic Policy Review*, vol. 2, no. 1, pp. 100–118, Jun. 2007.
- [5] “ข้อมูลยอดคงค้าง NPLs และสินเชื่อ,” ธนาคารแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.bot.or.th:443/Thai/Statistics/FinancialInstitutions/StatNPLsOutstanding/Pages/default.aspx>. [เข้าถึงเมื่อ: 3-ธ.ค.-2559].
- [6] A. S. Messai and F. Jouini, “Micro and Macro Determinants of Non-performing Loans,” *International Journal of Economics and Financial Issues*, vol. 3, no. 4, pp. 852–860, Sep. 2013.
- [7] R. Mileris, “Macroeconomic factors of non-performing loans in commercial banks,” *Ekonomika*, vol. 93, no. 1, Jan. 2014.
- [8] B. Skarica, “Determinants of non-performing loans in central and eastern European countries,” *Financial Theory and Practice*, vol. 38, no. 1, pp. 37-59, 2014.
- [9] S. Tanasković and M. Jandrić, “Macroeconomic and Institutional Determinants of Non-performing Loans,” *Journal of Central Banking Theory and Practice*, vol. 4, no. 1, pp. 47–62, 2015.
- [10] K.S. Rajha, “Determinants of non-performing loans: Evidence from the Jordanian banking sector,” *Journal of Finance and Bank Management*, vol. 4, no.1, pp. 125-136, 2016.
- [11] K. S. Rajha, “Determinants of Non-Performing Loans: Evidence from the Jordanian Banking Sector,” *Journal of Finance and Bank Management*, vol. 5, no. 1, pp. 54–65, 2017.
- [12] Z. B. Isahak, “Determinants of the non-performing loans of commercial Banking institutions in Malaysia,” Master’s Dissertation (Business Administration), University Sains Malaysia, Malaysia, 2010.
- [13] ชัชวาลย์ ใจธีรภาพกุล, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย,” สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การจัดการ), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ, 2554.
- [14] วิมลวิภา ทองรุ่งเกียรติ, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจระดับมหภาคกับปัญหาหนี้เสียสะสมในระบบเศรษฐกิจไทย,” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการเงิน), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี, 2554.